

Džejn Ostin
GORDOST I PREDRASUDA

Naslov originala
Jane Austen
PRIDE AND PREJUDICE

Preveo
Živojin Simić

Glavni i odgovorni urednik
Verica Jeremijević

Lektura i korektura
Zorica Bačković

Džejn Ostin

*Gordost
i predrasuda*

FENIKS LIBRIS
Beograd, 2012.

I

Istina da je bogatom neoženjenom čoveku žena neophodna bila je opšte poznata.

Ma kako da su malo poznata osećanja i gledišta takvog čoveka prilikom njegovog prvog dolaska u neko susedstvo, ta je istina tako duboko urezana u svesti susednih porodica, da se on smatra punopravnom svojinom ove ili one njihove kćeri.

– Dragi moj Benete – reče mu jednog dana njegova žena – jesi li čuo da je Nederfildski park,¹ najzad, iznajmljen?

Benet odgovori da nije čuo.

– Pa eto, jeste – izjavi ona – gospođa Long je malopre bila kod mene i ispričala mi sve o tome.

Benet ništa ne odgovori.

– Zar ne želiš da znaš ko ga je uzeo? – nestrpljivo upita njegova žena.

– *Ti* želiš da mi to kažeš, te nemam ništa protiv da čujem.

Ovo joj je bilo dovoljno ohrabrenje.

– Pa, dragi, treba da znaš o tome. Gospođa Long kaže da je Nederfild zakupio vrlo bogat mladić iz severne Engleske; da je dolazio u ponedeljak u četvoroprežnim kočijama da vidi to mesto i bio toliko očaran njime da se odmah pogodio s gospođinom Morisom. On će se doseliti pre Miholjdana, a neke njegove sluge biće u kući već krajem iduće nedelje.

– Kako mu je ime?

---

¹ Nederfildski park nije park već veliko poljsko dobro s kućom i stajama.
– *Prim. prev.*

– Bingli.

– Je li oženjen?

– Oh, neoženjen je, naravno, dragi moj. Vrlo bogat momak; četiri ili pet hiljada funti godišnje. Kakva divna prilika za naše kćerke!

– Zašto? Od kakve to važnosti može biti za njih?

– Dragi moj Benete – odgovori njegova žena – kako možeš biti tako glup! Ti, svakako, znaš da očekujem da se on oženi jednom od njih.

– Nastanjuje li se on ovde s tim ciljem?

– S tim ciljem! Gluposti, kako možeš tako da govoriš! Ali, vrlo je verovatno da će se on zaljubiti u jednu od njih, pa ga upravo zbog toga moraš posetiti čim dođe.

– Ne vidim nikakav povod za to. Ti i kćerke možete ići ili ih možeš poslati i same, što će možda i biti najbolje, jer, pošto si ti isto toliko lepa koliko i ma koja od njih, može se desiti da se dopadneš gospodinu Bingliju više od njih.

– Dragi moj, ti mi laskaš. Zaista sam *bila* lepa, ali ne uobražavam da sam i sad nešto posebno. Kad žena ima pet odraslih kćeri, treba da prestane da misli na svoju lepotu.

– U takvim slučajevima ženi često ne preostaje dovoljno lepote da bi mislila na nju.

– Ali, dragi moj, ti zaista moraš otići i posetiti gospodina Binglija kad nam bude sused.

– To ti, zasigurno, ne mogu obećati.

– Ali, imaj u vidu naše kćeri. Pomisli samo kakvo bi to udomljenje bilo za ma koju od njih. Ser Viljem i ledi Lukas rešeni su da odu samo zbog svoje kćeri, jer, znaš, oni obično ne posećuju došljake. Ti zaista moraš otići, jer će za *nas* biti nemoguće da ga posetimo ako ti to ne učiniš.

– Ti si, zaista, preterano obazriva. Mislim da će gospodinu Bingliju biti vrlo milo da vas vidi, i poslaću mu po tebi nekoliko redaka da ga uverim kako od sveg srca pristajem da se oženi

kojom god hoće od naših kćeri, mada moram dodati i neku lepu reč za moju malu Lizu.

– Neću da to uradiš! Liza nije nimalo bolja od ostalih, i zaista nije ni upola tako lepa kao Džejn, niti je i upola tako dobroćudna kao Lidija. Ali ti uvek daješ *njoj* prvenstvo.

– Ni jedna od njih nema bogzna šta što bi je preporučilo – odgovori on – budalaste su i neznalice, kao i sve druge devojke; ali Liza je oštroumnija od svojih sestara.

– Benete, kako možeš da ružiš tako svoju rođenu decu! Uživaj da me ljutiš. Nemaš milosti prema mojim jadnim živcima.

– Pogrešno me razumeš, draga moja. Visoko poštujem tvoje živce. Oni su moji stari prijatelji. Slušao sam već najmanje dvadeset godina kako ih spominješ s uvažavanjem.

– Ah! Ti ne znaš koliko patim.

– Nadam se da će tvoja patnja proći i da ćeš doživeti da vidiš mnoge mladiće sa četiri hiljade funti godišnjeg prihoda kako se doseljavaju u naše susedstvo.

– Neće nam biti ni od kakve koristi da i dvadeset takvih dođu, ako ne budeš hteo da ih posetiš.

– Možeš biti sigurna, draga moja, da ću ih, kad ih bude dvadeset, sve posetiti.

Gospodin Benet je bio tako čudna mešavina oštroumnosti, sarkastičnosti, rezervisanosti i ćudljivosti, da njegovoj ženi ni iskustvo od dvadeset tri godine nije bilo dovoljno da razume njegov karakter. Nju je bilo lakše razumeti. Ona je bila žena slabe inteligencije, oskudnog znanja i promenljive naravi. Kad je bila nezadovoljna, uobražavala je da pati od nerava. Glavni cilj njenog života bio je da uda svoje kćeri, a sva uteha su joj bile posete i novosti.

II

Gospodin Benet je bio jedan od prvih koji su posetili gospodina Binglija. Još od početka je nameravao da ga poseti, mada je stalno uveravao svoju ženu da neće ići, te je ona doznala za posetu tek uveče, iako je ona bila upriličena još ujutru. Gospodin Benet je tu tajnu otkrio na sledeći način.

Opazivši da njegova druga kćerka doteruje svoj šešir, iznenađeno joj se obrati:

– Nadam se da će se to dopasti gospodinu Bingliju, Lizo.

– Nismo u mogućnosti da znamo šta se dopada gospodinu Bingliju – reče osorno njena majka – jer ga ne posećujemo.

– Ali ti zaboravljaš, mama – izjavi Elizabet – da ćemo se vidati s njim na balovima i prijemima, i da je gospođa Long obećala da nam ga predstavi.

– Ne verujem da će ona to učiniti. Ona ima svoje dve nećake. Sebična je i lukava; nemam dobro mišljenje o njoj.

– Ni ja – složi se gospodin Benet – i mило mi je što nećeš morati da zavisiš od njene ljubaznosti.

Gospođa Benet ga ne udostoji nikakvim odgovorom, ali nije mogla da se uzdrži, te poče da grdi jednu od svojih kćerki.

– Ne kašlji tako, Kiti, za ime sveta! Imaj malo milosti prema mojim živcima. Sve ćeš ih pokidati.

– Kiti je neobzirna u svom kašljanju – reče njen otac – ne bira podesno vreme za kašljanje.

– Ja ne kašljam zabave radi – jetko odgovori Kiti. – Kad je tvoj idući bal, Lizo?

– Kroz dve nedelje.

– Da, tako je – povika njena majka – a gospođa Long se vraća tek uoči tog dana, pa neće moći da nam ga predstavi jer ga ni sama neće poznavati.

– Onda ćeš ti, draga moja, imati preimućstvo nad svojom prijateljicom, pa ćeš ti predstaviti gospodina Binglija *njoj*.

– Nemoguće, Benete, nemoguće, jer ni ja ga ne poznajem, kako možeš da se tako šegačiš sa mnom?

– Poštujem tvoju opreznost. Dvonedeljno poznanstvo zaista ne znači mnogo. U roku od dve nedelje ne može se zasigurno znati kakav je ko. Ali ako ga mi ne predstavimo, neko drugi će to učiniti, jer gospođa Long i njene nećake su rešene da iskoriste tu priliku. I zato, ako ti odbiješ da to učiniš, ja ću to uzeti na sebe jer će ona to smatrati ljubaznošću.

Devojke se zagledaše u oca. Gospođa Benet samo reče: – Gluposti, gluposti!

– Šta znače te tvoje oštre reči? – uzviknu on. – Smatraš li ti da su običaj predstavljanja i važnost koja mu se pridaje gluposti? U *tome* se ne mogu sasvim složiti s tobom. Šta kažeš ti, Meri? Ti si dubokomisljena mlada dama, znam, i čitaš velike knjige i praviš izvode iz njih.

Meri požele da kaže nešto vrlo mudro, ali nije znala šta.

– Dok se Meri domišlja – nastavi on – da se vratimo na gospodina Binglija.

– Sita sam gospodina Binglija – uzviknu njegova žena.

– Žao mi je što to čujem; ali zašto mi to nisi ranije kazala? Da sam to znao jutros, onda zaista ne bih svratio k njemu. To je vrlo nezgodno; ali pošto sam ga već posetio, sad više ne možemo izbeći to poznanstvo.

Iznenađenje dama bilo je baš onakvo kakvo je želeo. Iznenađenje gospođe Benet možda je bilo veće od ostalih. Ali kad se prvi bučni talas radosti utiša, ona izjavi da je to sve vreme i očekivala.

– Lepo je to od tebe, dragi Benete! Ali, znala sam da ću te, najzad, nagovoriti. Bila sam uverena da suviše voliš svoje kćerke da bi propustio takvo poznanstvo. Oh, kako se radujem! A to što si otišao tamo jutros, a sve dosad nisi rekao ni reči o *tome*, zbilja ti je dobra šala.

– A sad, Kiti, možeš da kašlješ koliko ti je volja – izjavi gospodin Benet i izađe iz sobe umoran od oduševljenih izliva svoje žene.

– Kakvog divnog oca imate vi, devojke! – reče ona kad se vrata zatvoriše. – Ne znam kako ćete mu se odužiti za njegovu ljubaznost, pa, uostalom, i za moju. Mogu vam reći da u našim godinama nije tako prijatno praviti nova poznanstva svaki dan; ali, vas radi, spremni smo da učinimo sve. Lidija, ljubavi moja, mada si najmlađa, pretpostavljam da će gospodin Bingli igrati s tobom na idućem balu.

– Oh! – hrabro odgovori Lidija – ne plašim se, jer, iako sam najmlađa, najviša sam.

Ostatak večeri provele su u nagađanju kad će on uzvratiti posetu gospodinu Benetu i rešavanju kad da ga pozovu na večeru.

III

Ali ni sve ono što je gospođa Benet, uz pomoć svojih pet kćerki, pitala o došljaku, nije bilo dovoljno da izvuče od njenog muža bilo kakav određen opis gospodina Binglija. Napadale su ga na razne načine – otvorenim pitanjima, veštima pretpostavkama i zaobilaznim nagađanjima; ali on je izbegao pravi odgovor, te su, najzad, bile prinuđene da se zadovolje obaveštenjem iz druge ruke, od svoje susetke, ledi Lukas. Njen izveštaj bio je vrlo povoljan. Ser Viljem je oduševljen njime. Sasvim je mlad, neobično lep, vrlo prijatan i – a to je kruna svega – namerava da dođe na idući bal s velikim društvom. Ništa nije moglo biti divnije! Voleti igranje je siguran korak ka zaljubljanju, te su vrlo velike nade polagane u gospodin-Binglijevo srce.

– Kad bih videla samo jednu od mojih kćerki srećno udomljenu u Nederfildu – reče gospođa Benet svome mužu – i ostale isto tako dobro udate, ne bih želela ništa drugo.

Posle nekoliko dana gospodin Bingli je vratio posetu gospodinu Benetu i sedeo s njim oko deset minuta u njegovoj biblioteci. Gajio je nadu da će mu se pružiti prilika da vidi mlade dame, o čijoj je lepoti mnogo slušao, ali je video samo oca. Dame su bile nešto srećnije jer su imale priliku da s gornjeg prozora utvrde da on nosi plav kaput i jaše crnog konja.

Uskoro zatim poslat mu je poziv da dođe na večeru; i već je gospođa Benet izabrala jela koja bi služila na čast njenom domaćinstvu, kad stiže odgovor koji odloži sve to. Gospodin Bingli mora da ide u grad idućeg dana, te stoga ne može imati tu čast da prihvati njihov poziv itd. Gospođa Benet je bila sasvim pometena. Nije mogla da zamisli kakav je to posao mogao imati u gradu tako ubrzo posle dolaska u Hafordšir, i počeo da se plaši da će on možda stalno leteti od mesta do mesta i da se nikad neće skrasiti u Nederfildu onako kako bi to trebalo. Ledi Lukas umiri donekle njeno strahovanje svojom pretpostavkom da je otišao u London samo da bi skupio veliko društvo za bal i uskoro se raščulo da će gospodin Bingli dovesti na bal dvanaest dama i sedam kavaljera. Devojke se rastužiše zbog tako velikog broja dama, ali ih uoči bala uteši vest da je umesto dvanaest doveo samo šest njih iz Londona – pet sestara i rođaku. Ali kad je ta grupa ušla u dvoranu, bilo ih je samo petoro: gospodin Bingli, njegove dve sestre, muž njegove starije sestre i neki mladić.

Gospodin Bingli je izgledao lepo i gospodstveno; imao je prijatno lice i lako, neusiljeno ponašanje. Sestre su mu bile otmene i obučene po poslednjoj modi. Njegov zet, gospodin Harst, imao je izgled pravog gospodina; ali njegov prijatelj, gospodin Darsi, odmah je privukao pažnju cele dvorane svojom divnom, visokom pojavom, lepim crtama, plemenitim izra-

zom lica i izveštajem, koji je kružio unaokolo pet minuta posle njegovog dolaska, da mu je godišnji prihod deset hiljada funti. Gospoda su tvrdila da je on naočit čovek, a dame su izjavljivale da je mnogo lepši od gospodina Binglija, i svi su gledali u njega s velikim divljenjem sve do polovine večeri, sve dok njegovo držanje nije izazvalo negodovanje koje je plimu njegove popularnosti pretvorilo u oseku, jer je primećeno da je gord, da se drži na suviše velikoj visini, da mu je poniženje da se veseli s prisutnima, a tada ga ni sve njegovo veliko poljsko dobro u Dabiširu nije moglo spasti od opšteg zaključka da ima vrlo neprivačno, neprijatno lice i da je nedostojan da se poredi sa svojim prijateljem.

Gospodin Bingli se brzo upoznao s glavnim ličnostima u dvorani, bio je veseo i druževan, igrao je svaku igru, ljutio se što se bal svršava tako rano i govorio da će i on prirediti bal u Nederfildu. Takve dopadljive osobine govore same za sebe. Kakva suprotnost između njega i njegovog prijatelja! Gospodin Darsi igrao je samo jednom s gospodom Harst i jednom s gospođicom Bingli, odbio da bude predstavljen ijednoj drugoj dami i proveo je ostatak večeri šetajući po dvorani i razgovarajući pokatkad s ponekim iz svog društva. O njegovom karakteru donet je konačan sud. On je najgordiji, najneprijatniji čovek na svetu, i svi su se nadali da više nikad neće doći u njihovo društvo. Među najžešćima protiv njega bila je gospođa Benet; njeno se negodovanje zaoštrilo u duboku mržnju zato što je omalovažio jednu od njenih kćerki.

Elizabet Benet je, zbog malo kavaljera, bila prinuđena da sedi za vreme dve igre; i tada je nekoliko trenutaka gospodin Darsi stajao dovoljno blizu da je mogla da čuje razgovor između njega i gospodina Binglija, koji beše prekinuo za časak igranje da bi nagovorio svog prijatelja da i on igra.

– Hajde, Darsi – reče on – treba da igraš. Ne volim da gledam kako stojiš sam tako glupo. Mnogo je bolje da igraš.

– Zaista neću. Ti znaš kako mi je mrsko da igram kad ne poznajem dobro svoju partnerku. Na balu kao što je ovaj to bi mi bilo nepodnošljivo. Tvoje sestre imaju kavaljere, a nema ni jedne druge žene u dvorani s kojom bih mogao da igram, a da se ne osećam kažnjenim.

– Ne bih bio tako probirljiv kao ti – izjavi Bingli – ni za šta na svetu. Časti mi, nikad u životu nisam video toliko prijatnih devojaka kao večeras; a nekoliko njih su, kao što vidiš, neobično lepe.

– Ti igraš s jedinom lepom devojkom u dvorani – reče gospodin Darsi gledajući u najstariju gospođicu Benet.

– O! Ona je najlepša devojka koju sam ikad video. Ali jedna od njenih sestara sedi baš iza tebe; vrlo je lepa i rekao bih da je vrlo prijatna. Dopusti da zamolim svoju partnerku da te predstavi.

– Na koju misliš? – upita, okrete se i za trenutak se zagleda u Elizabetu, ali kad im se oči susretoše, skrenu pogled i hladno reče: – Ona nije rđava, ali nije dovoljno lepa da bi me dovela u iskušenje; a i nisam u tom raspoloženju da dajem važnost mladim damama koje drugi ljudi nipodaštavaju. Biće bolje da se vratiš svojoj partnerki i uživaš u njenim osmesima, jer sa mnom samo tračiš vreme.

Gospodin Bingli postupi po njegovu savetu. Gospodin Darsi se udalji, a Elizabet je i dalje sedela obuzeta ne vrlo srdničnim osećanjima prema njemu. Ali je taj događaj ispričala vrlo veselo svojim prijateljicama, jer je bila žive, vesele naravi, pa je uživala u svemu što je smešno.

Veče je uglavnom proteklo prijatno za celu porodicu. Gospođa Benet je videla da se nederfildsko društvo mnogo divi njenoj najstarijoj kćerci. Gospodin Bingli je igrao s njom dva puta, a i njegove sestre poklonile su joj posebnu pažnju. Džejn je bila radosna zbog toga isto toliko koliko i njena majka, ali na neupadljivij način. Elizabet je osećala Džejninu radost. Meri je

čula kad su za nju rekli gospođici Bingli da je najobrazovanija devojka u toj okolini, dok su Ketrin i Lidija bile te sreće da nikad ne budu bez kavaljera, a to je bilo sve što su one želele od jednog bala. Zato su se u dobrom raspoloženju sve vratile u Longborn, selo u kome su živele i bile glavne ličnosti. Kad su došle kući, gospodin Benet još nije bio legao. Pored knjige zaboravljao je na vreme, a ovom prilikom bio je i vrlo radoznao da čuje šta se zbilo, jer je taj bal izazvao tako divna očekivanja. Bio je sklon mišljenju da će se njegova žena razočarati u svim svojim nadama u vezi s došljakom; ali je uskoro video da mu predstoji da sasluša sasvim drugu priču.

– Oh! Dragi Benet – reče ona čim uđe u sobu – imale smo divno veče, izvanredan bal. Volela bih da si bio tamo. Toliko su se divili Džejn da je to teško opisati. Svi su rekli da ona divno izgleda; gospodin Bingli smatra da je ona savršeno lepa i dva-put je igrao s njom! Zamisli samo, dragi moj, *dva*put je igrao s njom! Ona je bila jedina devojka u dvorani koju je i po drugom put zamolio za igru. Prvo je zamolio gospođicu Lukas. Bila sam vrlo neraspoložena kad sam ih videla zajedno. Ali ona mu se nije nimalo dopala; nikome se ne bi ni mogla dopasti, znaš. Posle prve igre izgledao je sasvim zadivljen kad je ugledao Džejn. Pitao je ko je ona, pa su ga predstavili njoj, i on ju je zamolio za drugu igru. Treću igru je igrao sa gospođicom King, četvrtu sa Marijom Lukas, a petu opet sa Džejn, šestu sa Lizom i sedmu sa Bulandžerovom.

– Da je imao iole milosti prema meni – uzviknu nestrpljivo njen muž – ne bi ni upola toliko igrao! Za ime sveta, ne pričaj mi više o njegovim partnerkama. O, što nije uganuo nogu u prvoj igri!

– Oh, dragi moj – produži gospođa Benet – sasvim sam oduševljena njime. Tako je izvanredno lep! I sestre su mu divne. Nikad u životu nisam videla elegantnijih haljina od njihovih. Rekla bih da su čipke na haljini gospođe Harst...

Ovde je opet prekide njen muž. Gospodin Benet nije hteo da sluša nikakvo opisivanje ženskog odela i ukrasa. Stoga je bila prinuđena da promeni predmet razgovora, pa je, s velikom gorčinom i priličnim preterivanjem, pričala o uvredljivoj grubosti gospodina Darsija.

– Ali, mogu te uveriti – dodade ona – da Liza ne gubi mnogo time što mu se nije dopala, jer je on vrlo neprijatan i odvratn čovek kome se ne vredi dopasti. Tako je gord i uobražen da je bio nepodnošljiv! Šetao je tamo-amo i uobražavao da je neki velikan. Nije dovoljno lepa da igra s njim! Volela bih da si bio tamo, dragi moj, da ga spustiš na zemlju kako samo ti umeš. Baš mrzim toga čoveka.

IV

Kad su Džejn i Elizabet bile same, Džejn, koja je ranije bila oprezna u hvaljenju gospodina Binglija, sad saopšti svojoj sestri da mu se mnogo divi.

– On je upravo ono što mladić treba da je – reče ona – pametan, dobroćudan, veseo; i nikad nisam videla bolje ponašanje! Prirodnost spojena sa savršenom učtivošću.

– On je i lep – dodade Elizabet – što mladić takođe treba da bude ako iole može. Dodaj, dakle, i lepotu, pa je to potpuno opis njegove ličnosti.

– Mnogo mi je laskalo kad me je zamolio za još jednu igru. Nisam očekivala takav kompliment.

– Zar nisi? A ja sam ga očekivala. Ali to je jedna od velikih razlika između nas. Kad god ti se da neko prvenstvo, ti se uvek iznenadiš, a ja nikad. Šta bi moglo biti prirodnije od njegove molbe da opet igraš s njim? On nije mogao a da ne vidi da si ti